

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

O'ZBEKISTON DAVLAT SAN'AT VA MADANIYAT INSTITUTI

“TASDIQLAYMAN”

O'zDSMI rektori, professor
N.B.Sayfullayev

2024-yil 20-avgust

Ro'yxatga olindi: № BD-60211000-1.10

2024-yil 20-avgust

SAHNAVIY ASARNING XATTI-HARAKAT TAHLILI

O'QUV DASTURI

Bilim sohasi: 200 000 – San'at va gumanitar fanlar

Ta'lim sohasi: 210 000 – San'at

Ta'lim yo'nalishi: 60211100 – Aktyorlik san'ati: Dramatik teatr va kino
aktyorligi

Toshkent-2024

Fan/modul kodi	O'quv yili	Semestr	ECTS-Kreditlar	
SAXHT20012	2024/2025	7	2	
Fan/modul turi	Ta'lim tili		Haftadagi dars soatlari	
Majburiy	o'zbek		2	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Sahnaviy asarning xatti-harakat tahlili	30	30	60
2.	I. Fanning mazmuni Fanini o'qitishdan maqsad – talabalarga aktyorlik san'atining nazariy va amaliy asoslarini, aktyorlik san'atining asosiy elementlari va janrlarini, jahon va o'zbek teatr maktabi, rol ustida ishlash usullarini mukammal o'rgatishdir. Talabalarda yuqori darajadagi did va badiiy tafakkurni shakllantirish, badiiy yechimni kutayotgan muammolarni mustaqil ravishda hal etish ko'nikmasini shakllantirish, mashqlar, etyudlar hamda parchalar jarayonini mahorat darajasiga olib chiqish, ularni asar tanlash, tahlil qilish, zamon va makon ustida ishlash, xarakter ustida ishlash, rolda badiiy yahlitlikka erishish bilan ham yaqindan tanishtirish, mavjud zamonaviy jahon teatr turlari imkoniyatlaridan xabardor etishdan iboratdir. II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: 1-mavzu: Sahna asarining xatti - harakatli tahlili. 2-mavzu:Asarda bo'lak va vazifalarni aniqlash ishlari. 3-mavzu: Sahnaviy asarni saxnada (vigorodka) ishlash jarayoni. 4- mavzu: Oliy maqsad va uning asosidagi yetakchi xatti - harakat. 5-mavzu: Asar oliy-oliy maqsadi va aktyor maqsadi. 6-mavzu: Xatti-harakat tahlili sahnalashtirish jarayonida. 7-mavzu: Spektakl sahnalashtirishdan oldingi ishlar. 8- mavzu: Qahramonning pe'sadan tashqari hayoti tahlili. 9- mavzu: Matn mohiyatini aniqlash. 10- mavzu: Voqealar tizimi.			

11- mavzu: Harakat - shart-sharoit bilan kurashgan holda maqsadga erishishga qaratilgan yagona psixofizik jarayon. 12 –mavzu: Rejissyorning aktyor bilan ishlashidagi vazifalari II. Asosiy amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi: 1. Sahna asarining xatti - harakatli tahlili. 2. Asarda bo'lak va vazifalarni aniqlash ishlari. 3. Sahnaviy asarni saxnada (vigorodka) ishlash jarayoni. 4. Oliy maqsad va uning asosidagi yetakchi xatti-harakat. 5. Asar oliy maqsadi va aktyor maqsadi. 6. Xatti-harakat tahlili sahnalashtirish jarayonida. 7. Spektakl sahnalashtirishdan oldingi ishlar. 8. Qahramonning pesadan tashqari hayoti taxlili. 9. Matn mohiyatini aniqlash. 10. Voqealar tizimi. 11. Harakat - shart-sharoit bilan kurashgan holda maqsadga erishishga qaratilgan yagona psixofizik jarayon. 12. Rejissyorning aktyor bilan ishlashidagi vazifalari	
VI. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular: 1. Sahna asarining xatti - harakatli tahlili. 2. Asarda bo'lak va vazifalarni aniqlash ishlari. 3. Sahnaviy asarni sahnada (vigorodka) ishlash jarayoni. 4. Oliy maqsad va uning asosidagi yetakchi xatti-harakat. 5. Asar oliy maqsadi va aktyor maqsadi. 6. Xatti-harakat tahlili sahnalashtirish jarayonida. 7. Spektakl saxnalashtirishdan oldingi ishlar. 8. Qahramonning pe'sadan tashqari xayoti tahlili. 9. Matn mohiyatini aniqlash. 10. Voqealar tizimi. 11. Harakat - shart-sharoit bilan kurashgan holda maqsadga erishishga qaratilgan yagona psixofizik jarayon. 12. Rejissyorning aktyor bilan ishlashidagi vazifalari	
3.	VII. Ta'lim natijalari /Kasbiy kompetensiyalari Talaba: – aktyorlik san'ati asoslari va taraqqiyot bosqichlari; aktyor ijodi va tabiatining o'ziga xosligi; aktyor kasbining ijtimoiy mohiyati <i>haqida</i>

	tasavvurga ega bo'lishi; – jahon va o'zbek aktyorlik san'atining maktab va yo'nalishlarini, aktyorlik ijrosini; aktyorning o'z ustida ishlash tizimini; aktyorning rol ustida ishlash uslubiyotini; aktyor etikasini; sahna madaniyatini; kechinma san'atini; ko'rsatma san'atini, teatr janrlarini, teatrdan va kinoda obraz yaratish uslubiyotini, xarakter va xarakterlilikni; tempo-ritmni; ijod psixologiyasini bilishi va ulardan foydalana olishi; – berilgan rolning ichki va tashqi ko'rinishlarini his qilish; rol maqsadi va g'oyasini ochib berish; sahnaviy hamkor bilan ishlash; asar mavzusi va g'oyasini ijroda ochish; obrazlar yaratish; asardan kelib chiqib obrazlar yaratish; sahnaviy hamroh bilan muloqatga kirishish; sahnaviy muhit haqiqatini yaratish; shart-sharoitga mos harakat qilish; asar g'oyasini tomoshabinga yetkazish; diplom spektakllarida va kinofilmlarda rol ijro qilish; tomoshabin bilan muloqotdan so'ng o'z ijrosini tahlil qila bilish ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak.
4.	VIII. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: - "rolli o'yin"; - munozara; - aqliy hujum; - taqdimot; - individual yondoshuv.
5.	IX. Kreditlarni olish uchun talablar: Aktyorlik mahorati asoslari; aktyorlik treningi; buyuk aktyorlar ijodiy faoliyati; K.S.Stanislavskiy sistemasining aktyorlik mahoratiga ta'siri; xarakter va xarakterlilik; teatr san'atining sintetik tabiati; aktyorning rol ustida ishlash uslubiyoti; milliy teatr aktyorlik san'ati taraqqiyotining tarixiy bosqichlari; ijod psixologiyasi; aktyorlik san'atining maktab va yo'nalishlari; tomoshalarining har xil janrlarda harakatlanish tarzi; aktyor va rejissor kasbining ijtimoiy mohiyati; aktyorlik ijrosi; etyud, musiqali etyudlar qurish; teatr va kino aktyorini ijodi va tabiatining o'ziga xosligi;
6.	Asosiy adabiyotlar 1. Abdullayeva M. "Dramatik teatr va kinoda aktyorlik mahorati" – "Tafakkur qanoti" nashriyoti-T.: 2014y. 2. Maxmudov J. Maxmudova X. "Aktyorlik mahorati".T.:Lesson Press" nashriyoti, 2016y. 3. Maxmudova X."Sahnaviy asarning xatti-harakatli tahlili"- T.:Lesson Press" nashriyoti, 2015y 4. Axmedova Z. "Mutaxassislik fanlarini o'qitish metodikasi"*-- Lesson-press-2016 y. 5. Qobilov N. Aktyorlik mahorati /o'quv qo'llanma /. – T.: "Navro'z", 2020, 120 bet. 6. M.Abdullayeva, Q.Madrimov Dramatik teatr rejissyorligi /o'quv qo'llanma/. – T.: "Fan ziyosi",2022, 138 bet. Qo'shimcha adabiyotlar

7.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 26-maydagi "Madaniyat va san'at sohasining jamiyat hayotidagi o'rni va ta'sirini yanada oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-6000 – sonli Farmoni.
8.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 31-maydagi "Madaniyat va san'at sohasini yanada rivojlantirishga doir chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-3022 – sonli Qarori.
9.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "2017-2021 yillarda O'zbekistonni rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi 2017-yil 14-fevraldagi F-4849 Farmoyishi.
10.	Djon Benedikt. "Aktyorning o'z ustida ishlashi" (K.S.Stanislavskiy) - 2-qism. Routledge. 2008 y.
11.	Lenard Petit "For the Actor" ("Aktyor texnikasi")- Taylor & Francis, 2009 y.
12.	Usmonov R.I. Rejissura. – T.: "Fan", 1997, 221 b.
13.	To'laxo'jayeva M.T-"Teatr tanqidchiligi"- "San'at" jurnali nashriyoti; T.:2015.
14.	Qodirov R."Rejissura asoslari" monografiya-"Navro'z" nashriyoti-T.:2015.
15.	Mahmudova X. "Sahnaviy asarning xatti-harakatli tahlili" .T.: Fan va texnologiy. T.: 2012.
Axborot manbalari	
16.	www.gov.uz
17.	www.lex.uz
18.	www.ziynet.uz
19.	www.teatr.uz
20.	www.madaniyat.uz
21.	www.folklore.uz
22.	www.dsml.uz
7.	O'zbekiston davlat san'at va madaniyat institutida ishlab chiqilgan va tasdiqlangan
8.	Fan/modul uchun mas'ullar: A.S.Utayev – O'zDSML, "Dramatik teatri va kino san'ati" kafedراس mudiri. X.N.Qobilov – O'zDSML, "Dramatik teatri va kino san'ati" kafedراس dotsent.
9.	Taqrizchilar: M.Abdugunduzov – O'zbekiston Respublikasi va Qoraqalpoqiston Respublikasi Xalq artisti. O'zbek Milliy Akademik drama teatri. Z.Dj.Xamrayeva– O'zbekiston davlat yosh tomoshabinlar teatri direktori